

La miséricorde, qualité essentielle du peuple juif

רמב"ם הלכות תשובה פרק ב

אין התשובה ולא יום הכפורים מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום כגון מי שאכל דבר אסור או בעל בעילה אסורה וכיוצא בהן, אבל עבירות שבין אדם לחבירו כגון החובל את חבירו או המקלל חבירו או גוזלו וכיוצא בהן אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו, אע"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו, אפילו לא הקניט את חבירו אלא בדברים צריך לפייסו ולפגע בו עד שימחול לו, לא רצה חבירו למחול לו מביא לו שורה של שלשה בני אדם מריעיו ופוגעין בו ומבקשין ממנו, לא נתרצה להן מביא לו שניה ושלישית לא רצה מניחו והולך לו וזה שלא מחל הוא החוטא, ואם היה רבו הולך ובא אפילו אלף פעמים עד שימחול לו.

שמואל ב פרק כא

(ב) וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעָה נִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעָה נִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִמָּה כִּי אִם מִיַּתֵּר הָאָמֹרִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיִּבְקֹשׁ שְׂאוּל לְהַכּוֹתָם בְּקֶנֶף אֶתוֹ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיהוּדָה:

(ג) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַגִּבְעָה נִים מָה אֲעֲשֶׂה לָכֶם וּבְמָה אֲכַפֵּר וּבְרַכּוּ אֶת נַחֲלַת יְקֹנָה:
(...)

(ו) <ינתן> יָתַן לָנוּ שְׂבָעָה אֲנָשִׁים מִבְּנֵי וְהוֹקְעָנוּם לֵימָּה נָקָה בְּגִבְעַת שְׂאוּל בְּחִיר יְקֹנָה ס וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתּוֹ:

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף עח עמוד ב, דף עט עמוד א

אמר דוד: שאול נפקו להו תריסר ירחי שתא ולא דרכיה למספדיה, נתינים ניקרינהו ונפייסינהו. (שמואל ב' כ"א) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם (...) מיפייס ולא פייסינהו. אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנים, וגומלי חסדים; **רחמנים**, דכתיב: (דברים י"ג) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך; ביישנים, דכתיב: (שמות כ') בעבור תהיה יראתו על פניכם; גומלי חסדים, דכתיב: (בראשית י"ח) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו', כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו.

□ רש"י מסכת יבמות דף עט עמוד א

הרחמנים כו' - והני גבעונים כיון דלא מרחמי אינן ראויין לידבק בהן מיד גזר עליהן דוד לכך נאמר והגבעונים לא מבני ישראל המה.

Michné Torah, loi sur le repentir, chapitre 2, loi 9

Kippour ne pardonne que les fautes envers Dieu, mais les fautes envers son prochain ne sont pardonnées que dans le cas où on lui a demandé pardon. (...) S'il le refuse la première fois, on doit revenir vers lui avec trois hommes qui vont le supplier de nous pardonner. Ainsi, nous devons le faire trois fois de suite, jusqu'à ce qu'il pardonne. Cependant, s'il ne donne pas son pardon à ce moment là, nous n'avons plus d'obligation envers lui, et c'est lui qui, en refusant de pardonner, faute. Si c'est son Rav, nous devons lui demander pardon jusqu'à ce qu'il l'accepte, sans aucune limite.

Samuel II, chapitre 21

2) Le roi manda les gabaonites et leur parla, mais les gabaonites ne faisaient pas parti des enfants d'Israël mais des Amoréens survivants; les israélites les avaient épargnés par serment, mais Saül pour son zèle envers Israël et Juda les avaient frappés.

3) Le roi David leur dit : «Que puis-je faire pour vous, et de quelle manière puis-je nous faire pardonner, afin que vous bénissiez l'héritage (les enfants d'Israël) de l'Eternel ?»

(...)

6) «Qu'on nous livre sept hommes de ses enfants (de Saül) et nous les pendrons devant le Seigneur, dans la plaine de Saül, l'envoyé de l'Eternel». Il répondit : «Je vous les livrerai».

David jouant de la harpe devant Saül, Rembrandt, 1660, (La Hague)

Talmud Bavli, traité Sota, pages 78B et 79A

Le roi David se dit : «Pour ce qui est de Saul, douze mois sont passés (depuis sa mort). Il n'est plus temps de mener son deuil. Quant aux Gabaonites, nous les appellerons, et nous nous efforcerons de les apaiser.» «Le roi appela les Gabaonites... » David tenta de les apaiser, mais ce fut peine perdue. David pensa : notre nation se distingue par trois grandes qualités : **elle est miséricordieuse**, modeste et charitable. Toutes les nations qui possèdent ces qualités, il est bon qu'on s'y associe, mais celles qui ne les possèdent pas ne doivent pas s'associer avec nous.

▪ Commentaire de Rachi

Elle est miséricordieuse : puisque les Gabaonites ne sont pas compatissants, ils ne méritent pas de s'associer avec nous. David a donc décrété sur le champ l'interdiction de les convertir. C'est pour cela qu'il est marqué : «*mais les gabaonites ne faisaient pas partis des enfants d'Israël*»

Source : la Bible du Rabinat
Aggadoth du Talmud (Ed Verdier)